

6

Dečji stihovi i rime; pesme i poezija

Cilj

Rad sa stihovima, rimama i poezijom je pogodan za razvoj različitih aspekata jezika (artikulaciju, fond reči, sintaktički repertoar, književno obrazovanje itd). Treba ga koristiti za sve uzraste, počev od jednostavnih dečjih rima u vrtiću, sve do bavljenja lirikom u višim razredima. Sledeći predlozi su ograničeni na rad sa dečjim stihovima i rimama u vrtiću i nižim razredima.

vrtić–3. razr.

10–15 min.

Materijal:
Odgovarajući stihovi,
rime i pesme.

Napomene:

- Dečji stihovi i rime, kojih ima u svim kulturama, važniji su za razvoj jezika nego što se to čini na prvi pogled. Svojom ritmičnom strukturom koja podstiče na glasno ponavljanje, oni su važna pomoć u preuzimanju ne samo reči, nego celih izraza, i to na sugestivni i razigran način. Tako doprinose razvoju artikulacije, rečnika i jezičkih struktura. Slično važi i za obrađivanje pesama u višim razredima. Učenici se ne upoznaju samo sa važnim blagom sopstvene kulture, nego, što je mnogo važnije, oni uz pomoć lirskih tekstova upoznaju specifične mogućnosti i nijanse u upotrebi jezika, koje su na znatno višem nivou od onoga koji je učenicima poznat iz svakodnevnog govora. Zadatak da im približimo ove specifične mogućnosti i nijanse nije lak, ali je važan i lep. Da je to moguće uraditi i dobro i uspešno pokazuju, između ostalog, recitatorski programi mnogih razreda dopunskih škola maternjeg jezika iz jugoistočne Evrope. Upor. i dole br. 29.
- Upućujemo i na: Silvia Hüsler [Hisler] (2009) (vidi bibliografiju).

Mogući tok:

- Đaci sede ili leže opušteno i zatvaraju oči.
- N govori stihove ili rime sporo, jasno i glasno.
- Zatim svi sedaju ukруг. Zajedno se razgovara o tome šta su U čuli, koje reči nisu razumeli i koje slike su reči u njima evocirale.
- U zavisnosti od vrste stihova ili rima zajedno se nalaze gestovi, pokreti itd. koji se uklapaju u recitovanje stihova.
- N još jednom govori stihove ili rime i pravi odgovarajuće pokrete. Učenici ponavljaju te pokrete.
- Čim deca to žele, ona smeju zajedno s N da izgovaraju stihove i rime i da izvode pokrete. Kasnije N može u potpunosti da se povuče.

Varijante:

- Uvod u neku temu putem izgovaranja stihova/rima u nekom određenom trenutku: ako stihovi/rime treba da služe kao pomoć prilikom, npr., spremanja učionice, poželjno je da N te stihove/rime uvek govori u toj situaciji. Deca tada nesvesno preuzimaju tj. uče stihove i s vremenom počinju i sama da ih govore.
- Uvođenje uz pomoć slika (npr. za stihove o životinjama): N nalazi odgovarajuće slike koje se mogu koristiti kao pomoć i potpora u nastavi.
- Za promenu je moguće dozvoliti starijim U da mlađima predstave neke stihove ili rime.

Napomene:

- Stihovi/rime se moraju više puta ponoviti da bi ih деца s vremenom počela samostalno izgovarati.
- Pokreti i gestovi su od pomoći za memorisanje reči. Oni služe kao mostovi i potpora deci kada ne mogu da se sete kako se nastavljaju neki stihovi.

7

Brzalice i jezičke igre

Cilj

Brzalice (nem. Zungenbrecher ili Schnabelwetzter, eng. tongue twisters, kod nas poznate i kao jezikolomke), zajedno sa drugim dečjim stihovima (vidi gore br. 6) i malim jezičkim igrama, sastavni su deo gotovo svih jezika. „Rad“ s njima je razigran, zabavan, ali istovremeno podstiče pažljivo slušanje i jasnu artikulaciju.

vrtač–3. razr.

5–10 min.

Materijal:

Brzalice na maternjem jeziku, skupljaju ih N i U.

Bibliografija:

Brzalice na različitim jezicima moguće je naći, recimo, ovde: <https://www.heilpaedagogik-info.de/zungenbrecher/287-zungenbrecher-deutsch-sprueche.html>

Tok:

- N izgovara neku brzalicu i uvežbava je deo po deo sa U.
- Đaci vežbaju brzalicu za sebe, udvoje, ili u grupama.

Varijante:

- N izgovara brzalicu 2–3 puta i daje zadatak da je U ponove na osnovu onoga što su čuli (manje sistematski pristup od goreopisanog).
- Đaci donose na čas brzalice koje znaju ili su sami naučili i prenose ih drugoj deci.
- Odličan okvir za ovu vežbu je projekat skupljanja brzalica, pri čemu svi U kod kuće i kod rođaka traže brzalice i slične jezičke igre i zapisuju ih. Proizvod ovog projekta može biti neka knjižica ili audio-zapis (CD, MP3). Projekat se dobro može koordinisati i sa redovnom nastavom i drugim jezičkim grupama, upor. pogl. 4 u Uvodu.

Napomene:

- Brzalice su zahtevne. I odrasli, kao i U sa dobrim govornim kompetencijama, imaće bar u početku teškoća s izgovorom i moraće da se koncentrišu. Ipak, brzalice predstavljaju veoma dobar i zabavan uvod u neku lekciju, kao i mogućnost za kratko opuštanje tokom časa, ili za završetak časa.
- Važno je, iako je karakter ove vežbe zabavan, ne zaboraviti da je njen cilj korektan izgovor, odnosno poboljšanje govorne kompetencije kod U.